

**Řešení rizikového chování v krizových situacích na ZŠ a MŠ Brno, Blažkova 9, p.o.
(příloha PP)**

Strategie předcházení šikaně
Kyberšikana
Návykové látky
Syndrom týraného dítěte
Záškoláctví

STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠIKANĚ

Šikana je chování, které je:

- Cílené vůči jedinci či skupině
- Opakované, často dlouhodobé
- Cílem je oběti hrozit, ponížit nebo zastrašit
- Oběť se neumí bránit a dlouhodobě trpí

Fáze šikany:

1. Fáze – psychický nátlak
2. Fáze – psychický nátlak přerůstá v agresi fyzickou
3. Fáze – k agresorům se přidají další jednotlivci
4. Normy agresorů přijímá celá skupina, třída
5. Agresori jsou vnímáni jako „kingové“, oběti jako „podlidi“

Šikana není:

- Jednorázová rvačka, nevhodný vtip nebo konflikt
- Vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není důvodem ublížení, ponížení, pobavení se na jeho úkor

Možné podezření na šikanu v případě, že žák:

- Tráví čas o přestávce sám, chodí do školy těsně před začátkem vyučování
- Vyhledává blízkost učitelů
- Má zhoršený prospěch, nadměrnou absence, příp. neomluvenou absence
- Odřeniny, modřiny, zranění
- Je smutný, nešťastný
- Je terčem posměšků, kritiky, nadávek, nevhodných žertů
- Je fyzicky napadán, ale nebrání se

Prevence

Všichni pedagogové:

- Podpora zdravých vztahů mezi dětmi

- Důvěra mezi dětmi a pedagogy
- V kritických situacích je potřeba netolerovat špatné formy chování, nebýt lhostejný k projevům agresivity
- Informovanost dětí a rodičů kam se obrátit v případě podezření na šikanu či jakékoukoliv jinou formu rizikového chování – TU, VP, MP, vedení školy, Nenech to být, schránka důvěry,...

Ředitel školy zajišťuje:

- Vzdělávání pedagogických pracovníků
- Dohled pedagogických pracovníků nad žáky ve škole a školních akcích
- Spolupráce se VP, ŠMP, TU při řešení krizových situací

Školní metodik prevence

- Spolupráce s TU, VP, školní psycholožkou a vedením školy při řešení krizových situací
- Spolupráce s okresním metodikem prevence, PČR, OSPOD, SVP □ Activity v rámci šikany

Třídní učitelé

- Posilování dobrých vztahů - třídnické hodiny (1. Stupeň 3. – 5. Třída – 2x měsíčně, 6. – 9. Třída – 1x měsíčně)
- Důvěra mezi TU a žáky
- Okamžité řešení nevhodných forem chování
- Spolupráce s VP, ŠMP, školní psycholožkou

Rodiče

- V případě podezření na šikanu kontaktují třídního učitele, VP, ŠMP
- Spolupráce se školou při řešení problémů
- Spolupráce s PPP, SVP, jinými odbornými pracovišti

Aktivity školy v prevenci proti šikaně:

- Třídnické hodiny
- Adaptační pobyt pro žáky 6. Ročníku
- Třídní výlety, akce školy, activity v rámci školy
- Spolupráce pedagogů s VP, ŠMP, školní psycholožkou při práci s třídním kolektivem
- Pravidla chování – Školní řád
- Sebevzdělávání v tomto směru

Postup při podezření na šikanu/řešení šikany

- Řeší školní metodik prevence s výchovným poradcem, třídním učitelem, školním psychologem, příp. vedením školy
- Pedagogický pracovník odhadne závažnosti situace a provede rozhovor s informátory a obětí (je důležité, aby o tom nevěděli ostatní žáci, nesmí docházet k přímé

konfrontaci pachatele a oběti) ○ Nalezne vhodné svědky, kteří budou pravdivě vypovídat, provede s nimi individuální, příp. i konfrontační rozhovory (chybou je společné vyšetřování svědků a agresorů) ○ Provede rozhovor s agresorem (agresory)

- Školním metodik prevence informuje vedení školy, svolá výchovnou komisi (ŠMP, VP, TU, vedení školy, žák – agresor a jeho zákonný zástupce), kde se rozhodne o výchovných opatřeních.
- Je zajištěna ochrana oběti rodiče jsou informováni o zjištěných závěrech školy a domluví se na dalších opatřeních
- Situace je rozebrána ve třídě, zdůrazněny nebezpečné důsledky šikany, oznámeno potrestání viníků. Třída je i nadále sledována.
- V případě brutální šikany je nutné zvládnout „šok“ a postarat se o oběť, přivolat pomoc (třída nesmí zůstat bez dozoru), zabránit domluvě (zamezit křivé skupinové výpovědi), poskytnout oběti pomoc a bezpečí, přivolat policii.
- Pokud má škola jistotu, že byl spáchán trestní čin má ze zákona povinnosti obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, hlásí tuto skutečnost na OSPOD.
- V případě, že rodiče odmítají spolupracovat se školou a odmítají zúčastňovat se výchovných komisí, je škola oprávněna vyrozumět OSPOD.
- Zvážení spolupráce s dalšími organizacemi – PPP, SVP, OSPOD, PČR,...

Kyberšikana:

- Řeší školní metodik prevence s výchovným poradcem, školním psychologem, třídním učitelem, příp. vedením školy.
- Pokud k šikanování došlo v průběhu vyučování, nese plnou odpovědnost škola. Školní řád respektuje tento fenomén (např. zákaz používání mobilních telefonů v průběhu vyučovacích hodin, zákaz fotografování, natáčení, atd.).
- Pedagogický pracovník provede rozhovor s účastníky (individuálně s informátory, obětí i svědky, agresorem). Vyhodnotí situaci a informuje vedení školy i zákonné zástupce oběti i agresora.
- Škola svolá výchovnou komisi (ŠMP, VP, TU, vedení školy, agresor a jeho zákonný zástupce), kde se rozhodne o výchovných opatřeních.
- Je zajištěna ochrana oběti rodiče jsou informováni o zjištěných závěrech školy, je jim nabídnuta pomoc. Oběti je doporučeno, aby ukládala důkazy, neodpovídala, mluvila o tom, co se jí děje.

Návykové látky

Tabákové výrobky, nikotinové sáčky, elektronické cigarety

- V případě přistižení při konzumaci v prostorách školy, v době vyučování nebo v rámci akcí pořádaných školou je nutné v další konzumaci zabránit, tabákový výrobek odebrat a zajistit.
- O události sepsat záznam s vyjádřením žáka, který založí ŠMP.
- TU (příp. jiný pedagogický pracovník) informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.
- V závažných případech a při opakování jednání vyrozumí škola OSPOD.
- Z události je vyvozeno opatření stanované ŠŘ.

Alkohol

- V případě přistižení při konzumaci v prostorách školy, v době vyučování nebo v rámci akcí pořádaných školou je nutné v další konzumaci zabránit, alkohol odebrat a zajistit.
- V případě ohrožení zdraví a života zajistí škola pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, je o události sepsán záznam s vyjádřením žáka, který založí ŠMP.
- TU (příp. jiný pedagogický pracovník) informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.
- Pokud žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola zákonného zástupce se žádostí o vyzvednutí žáka. Jestliže není dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů.
- V závažných případech a při opakování jednání vyrozumí škola OSPOD.
- Z události je vyvozeno opatření stanované ŠŘ.
- V případě nálezu alkoholu v prostorách školy pedagogičtí pracovníci nepodrobují tekutinu žádnému testu ihned informují vedení školy, uloží tekutinu u vedení školy a zpracují záznam o události.
- V případě zadržení alkoholu u žáka pedagogičtí pracovníci nepodrobují tekutinu žádnému testu, i hned informují vedení školy, sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka datem, místem a časem nálezu a s e jménem žáka. Zápisu a rozhovoru je přítomen ředitel školy (zástupce), zápis založí ŠMP. Škola informuje zákonného zástupce nezletilého žáka příp. OSPOD, pokud se jedná o opakovaný nález.

Drogy:

Jak poznáme drogy:

- Konopí (marihuana) – zelená bylina, nejčastěji sušená, charakteristická vůně, hašiš – tmavá hmota ○ způsobují rozšířené zornice, zarudlé oči, kašel, únavu, zrychlený puls
- Lysohlávky – malé houby podobné špičce, LSD – čtverečky papíru o velikosti nehtu s obrázky ○ způsobují poruchu koordinace pohybu, vnímání času, deprese, bohaté halucinace
- Pervitin – světlý krystalický prášek, popř. roztok, kokain – bílý krystalický prášek, extáze – tablety
 - stimulační drogy způsobující zrychlený tep dech, při šňupání posmrkávání, neklid, motorická aktivita, pocity pronásledování, záchvaty vzteku, sklon k násilí
- Heroin – podle stupně znečištění bílý až hnědý prášek nakyslého zápachu ○ způsobuje apatii, útlum, zúžené zornice

Podezření, že žák přechovává drogy:

- pedagogickému pracovníkovi není dovoleno bez svolení žáka provádět šetření
- pedagogický pracovník školy vyzve žáka, aby v prostorách mimo třídu (kabinet, sborovna, ředitelna) za přítomnosti svědka (ředitel školy, zástupce, kolega) vyskládal obsah tašky, kapes na stůl. V žádném případě sám nekontroluje, ani nešacuje!
- v případě odmítnutí je zavolán zákonný zástupce
- při nálezů je stanovena ohlašovací povinnost policii, droga je zajištěna (uzavřena v obálce s datem a razítkem školy) a uložena v trezoru
- o události je proveden záznam, který založí ŠMP
- škola informuje zákonného zástupce žáka, TU prodiskutuje (za přítomnosti ŠMP, VP, vedení školy) celou událost se žákem a s rodiči a doporučí následnou péči

Konzumace drog ve škole:

- v případě přistižení při konzumaci drog v prostorách školy, v době vyučování nebo v rámci akcí pořádaných školou je nutné v další konzumaci zabránit, látku odebrat a zajistit
- o události je sepsán záznam s vyjádřením žáka, uložen u ŠMP
- v případě, kdy je žák ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou péči a volá lékařskou záchrannou službu první pomoci
- jestliže hrozí akutní nebezpečí, pedagogický pracovník zajistí vyjádření žáka a informuje vedení školy
- v případě, že žák není schopen pokračovat ve výuce, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl. Vyrozumění učiní i v případě, kdy žák je způsobilý k pobytu ve škole. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola OSPOD.
- v případě zájmu poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci
- škola vyvodí opatření stanovené ŠŘ. Je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Distribuce je trestným činem, užívání je porušením ŠŘ.
- Celou událost je vhodné prodiskutovat se zbytkem třídy, příp. pozvat odborníka.

Distribuce drog ve škole:

- **Distribuce NL je v ČR považována za protiprávní jednání, je proto zakázána a může být klasifikována jako trestný čin. Množství není rozhodující.**
- Při odůvodněném podezření, že ve škole došlo k distribuci, musí škola vždy vyrozumět PČR.
- Při odůvodněném podezření, že ve škole došlo k distribuci, musí škola vždy vyrozumět PČŘ.
- Jestliže se jedná o osobu mladší 18ti lety nebo jednání bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola zákonného zástupce dítěte.

Nález drog ve škole:

- V prostorách školy – pracovníci školy látku nepodrobují žádnému testu, ihned uvědomí vedení školy a sepíše záznam, vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění látky (v případě časové překážky vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález, přelepí, opatří razítkem školy, podpisem a uloží do trezoru).
- U žáka – viz předešlý bod + stručný záznam s vyjádřením žáka datum, místo, čas nález a jméno žáka. Zápis žák podepíše, přítomno je vedení školy. Pokud se žák intoxikoval, je látka předána přivolanému lékaři. Informován je též zákonný zástupce žáka.
- Důvodné podezření, že žák má drogu u sebe – pracovník školy vyrozumí Policii ČR a informuje zákonného zástupce. Žák je do příjezdu PČR izolován, ale pod dohledem. Neprovádí se osobní prohlídka, ani prohlídka jeho věcí.

Syndrom týraného dítěte

1. Změny v chování dítěte
 2. Znamky na těle dítěte
 3. Znamky zanedbávání (trvalý hlad, podvýživa, špatná hygiena nevhodné oblečení vzhledem k počasí, nedostatek dohledu)
 4. Projevy zanedbávaného dítěte (špatné vztahy s rodiči, touží po citu a pozornosti, jí hltavě, chodí za školu nebo pozdě, má potíže s učením, zdráhá se odcházet domů, žebra o jídlo)
- Řeší školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel, školní psycholog, pediatr, OSPOD, informováno vedení školy
 - Pokud dojde pedagogický pracovník po zpozorování neklamných známek vzbuzujících podezření na syndrom týraného dítěte k závěru, že je třeba dítěti pomoci, pokusí se navázat s žákem osobní kontakt tento rozhovor je klíčový, vede ho většinou TU).
 - Pokud se nedaří kontakt navázat, je dobré se obrátit na PPP, doporučit žákovi Linku bezpečí, informovat se mezi spolužáky, obrátit se na sourozence.
 - Pokud si učitel pozve do školy zákonné zástupce žáka, měl by chtít, aby rodič pouze okomentoval, jaksi vysvětluje vyzorované problémy. Pokud není nic zjištěno a nezvyklé chování pokračuje, je třeba se obrátit na odborníka (především OSPOD).
 - Při podezření ze sexuálního zneužívání je třeba opět navázat s dítětem osobní kontakt, pokud je potvrzeno oznámí pedagogický pracovník tuto skutečnost vedení školy, kontaktuje Policii ČR a OSPOD. Pokud se zneužívání dopustí rodič není žádoucí ho informovat.
 - Pokud je dítě obětí sexuálního napadení cestou do školy a útočníkem je neznámá osoba, je třeba vše oznámit Policii ČR, rodičům a OSPOD.
 - Pokud má škola jistotu, že byl spáchán trestný čin m ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení.
 - Pokud má školu podezření, zákon určuje za povinnost nahlásit tuto skutečnost sociálnímu pracovníkovi z OSPOD.

Záškoláctví

- Řeší školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel
- při opakovaném záškoláctví nebo vyšším počtu neomluvených hodin (10 a více) se informuje OSPOD, (100 a více) případně Policii ČR
- škola se řídí Metodickým pokynem k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (Čj.: 10 194/2002-14), školním řádem, který je v souladu s platnou legislativou, a kde jsou uvedena konkrétní pravidla týkající se postup školy v případě záškoláctví
- absenci evidují třídní učitelé, pokud je doklad potvrzující nepřítomnost žáka nevěrohodný, lze požádat zákonného zástupce o vysvětlení nebo požádat o spolupráci příslušný správní orgán.
 - O neomluvené i zvýšené absenci informuje třídní učitel VP nebo ŠMP.
 - Při zvýšené omluvené nepřítomnosti prověřuje její věrohodnost
 - neomluvenou absenci do součtu 10 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žáka TU formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván prostřednictvím e-žk, v případě nereagování doporučeným dopisem. O pohovoru se provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii. Odmítnutí podpisu či převzetí zápisu se zaznamenává.
 - Neomluvená absence přesáhne 10 hodin – škola zasílá oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací na OSPOD.
- Za neomluvenou nepřítomnost ve školním vyučování je žákovi vysloveno výchovné opatření.

U prokázaného záškoláctví je nutné žáka postihnout okamžitě a ihned prokazatelným způsobem vyznamenal zákonného zástupce žáka